

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

DEN OSYNLIGA ARBETARKLASSEN

En statistisk undersökning om hur
anställningstrygghet och fackligt engagemang
påverkar stödet till Socialdemokraterna

Nike Norin

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Examensarbete i statsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2020
Handledare:	Maria Oskarson
Antal ord:	9507

Abstract

Denna uppsats syftar till att studera arbetsmarknadens uppdelning i insiders och outsiders, och hur denna uppdelning påverkar stödet till Socialdemokraterna. Arbetsmarknadens strävan efter flexibilitet har givit upphov till en stor grupp med trygga anställningsformer, insiders, och en mindre grupp med otrygga anställningar – outsiders. Bland outsiders är inte bara anställningstryggheten svag, utan även den fackliga organisationsgraden. I fokus i denna uppsats står arbetarklassens outsiders, och hur deras brist på anställningstrygghet och fackligt engagemang påverkar stödet till Socialdemokraterna. Uppsatsen baseras på en statistisk undersökning, som använder sig av enkätsvar från SOM-institutets undersökningar mellan 2014–2018. Undersökningen studerar sambandet mellan att vara outsider och att sympatisera med Socialdemokraterna, och hur detta förhållande påverkas av facklig anslutning. Resultatet visar att ålder slår ut sambandet mellan insider-/outsiderskap och stöd till Socialdemokraterna, och att effekten av att vara outsider ser olika ut bland äldre och yngre. Fackligt engagemang ökar stödet till Socialdemokraterna, vilket stödjer uppsatsens hypotes. Vidare visar resultatet att outsiderskap har ett negativt samband med fackligt medlemskap, och att fackligt engagemang har en positiv effekt på stödet till Socialdemokraterna – men att ett direkt samband mellan outsiders och sympatier till Socialdemokraterna inte går att se.

Nyckelord: *insider, outsider, arbetsmarknad, fackförbund, Socialdemokraterna, klassröstning.*

Innehållsförteckning

Abstract

1. Inledning	4
1.1 Syfte	5
1.2 Disposition	5
2. Teori	6
2.1 Socialdemokraterna och fackförbunden som studieobjekt	6
2.2 Klassröstning	6
2.3 Fackförbundens försvagade relevans	7
2.4 Insiders och outsiders	8
2.5 Insider/outsider-dilemmat	9
2.6 Rennwald och Pontussons teori om facklig anslutning	9
2.7 Arbetarklassen och fackförbunden	10
2.8 Sverige som fallstudie	11
3. Frågeställningar	12
4. Metod	13
4.1 Statistisk design	13
4.2 Operationaliseringar	15
4.3 Material	16
4.4 Kausalitet	16
4.5 Begreppsvaliditet	17
4.6 Kontrollvariabler	17
5. Resultat	19
5.1 Outsiders på den svenska arbetsmarknaden	19
5.2 Partisimpatier	20
5.3 Regressionstabeller	21
5.4 Fackligt engagemang som interaktionseffekt och mellanliggande variabel	26
5.5 Resultat av uppsatsens frågeställningar	28
5.6 Problematisering av resultat	29
6. Slutdiskussion	31

1. Inledning

“Begge dessa organisationer, den fackliga och den politiska, [bör] gå hand i hand och gemensamt arbeta för det stora målet: arbetarklassens fullständiga frigörelse” menade Hjalmar Branting i ett tal från 1886 (Branting 2013:28). Socialdemokratin och fackförbunden skulle arbeta tillsammans för arbetarklassens rättigheter. Men vad händer när arbetarklassen blir allt mer heterogen, och det fackliga engagemanget minskar? Denna uppsats ämnar undersöka en ny skiljelinje inom arbetarklassen, som givit upphov till en grupp som saknar anställningstrygghet och brister i fackligt engagemang – arbetsmarknadens outsiders.

När ett ekonomisk-politiskt ideal om en flexibel arbetsmarknad började spridas internationellt under 1970-talet ökade antalet provanställningar, vikariat, timanställningar och andra typer av tidsbegränsade anställningar över hela världen, så även i Sverige (Christensen & Engelbrecht 2012:227; Rueda 2005:61; SCB 2015). Utvecklingen bidrog till uppkomsten av en ny skiljelinje - den mellan insiders och outsiders på arbetsmarknaden (Oskarson 2012:213; Rueda 2005:61). Medan insiders har trygga anställningsformer och privilegier som sjukförsäkring och pension, har outsiders fastnat i ett arbetsliv präglad av inkomstotrygghet och anställningsotrygghet (Lindvall & Rueda 2013:460). Framförallt har uppdelningen mellan insiders och outsiders varit tydlig i arbetarklassen. Detta har beskrivits som ett problem för arbetarpartier, då deras klassiska väljarbas blivit mer splittrad (Christensen & Engelbrecht 2012:227). Arbetarklassen har tidigare setts som en homogen enhet som attraheras av samma politik – men i och med att de otrygga anställningarna har ökat har arbetarklassen fått skilda politiska intressen (Christensen & Engelbrecht 2012:227). Arbetarklassens splittring i insiders och outsiders kommer i denna uppsats studeras som en anledning till varför Socialdemokraterna har förlorat en stor andel av sitt väljarstöd de senaste 40 åren (Lidström 2018:1). I tidigare studier har arbetarpartiernas dilemma om att fånga röster från både insiders och outsiders kommit att kallas insider/outsider-dilemmat, och menar att arbetarpartier riskerar att förlora outsiders om de för politik som gynnar insiders, och förlora insiders om de för politik som gynnar outsiders (Lindvall & Rueda 2013:460).

Samtidigt som de otrygga anställningarna blivit allt fler, har fackförbunden upplevt ett minskat medlemsantal – speciellt bland outsiders (SCB 2015; LO 2019:4; 14). Fackförbunden har spelat en viktig roll för arbetarpartier i att fånga väljare, då fackförbunden bidrar med en klassidentitet till sina medlemmar, vilket har fått medlemmarna att fortsätta rösta på arbetarpartier oavsett arbetsmarknadspolitiska förslag (Rennwald & Pontusson 2019:2; 2019:28). När det fackliga engagemanget minskar, både generellt men framförallt bland outsiders, ställs Socialdemokraterna inför nya utmaningar – eftersom partiets klassiska väljarbas historiskt främst har utgjorts av fackligt anslutna arbetare med trygga anställningsvillkor, det vill säga arbetarklassens insiders (SvD 2010; Lindvall & Rueda 2013:463).

1.1 Syfte

Tidigare studier som ämnat förklara Socialdemokratins nedgång i Sverige har främst fokuserat på den strukturomvandling arbetarklassen genomgått, som bland annat inneburit en minskande industrisektor och en växande servicesektor. Denna uppsats bidrar istället med ett perspektiv som fokuserar på uppkomsten av en flexibel arbetsmarknad, som inneburit fler otrygga anställningar bland arbetarklassen och en uppdelning i insiders och outsiders. Uppsatsen studerar även nedgången i fackligt engagemang – framförallt bland arbetarklassens outsiders – och hur detta påverkar stödet till Socialdemokraterna. Hypotesen är att den svaga fackliga anslutningen bland arbetarklassens outsiders gör att gruppen blir särskilt svår för Socialdemokraterna att fånga.

1.2 Disposition

Uppsatsen inleds med ett teoretiskt avsnitt som diskuterar relevanta begrepp och tidigare forskning om insiders och outsiders samt fackligt engagemang. Teoriavsnittet följs av uppsatsens frågeställningar. Sedan följer ett metodavsnitt som redogör för studiens statistiska design, operationaliseringar och material. Resultatet presenteras med tabeller och grafer under resultatdelen, och frågeställningarna besvaras. Avslutningsvis diskuteras resultaten och förslag på vidare forskning ges.

2. Teori

I detta avsnitt presenteras underlaget till uppsatsens forskningsfråga samt tidigare forskning. Socialdemokraternas väljarstöd förklaras inledande med hjälp av teorier om klassröstning, följt av fackförbundens roll i klassröstningen. Sedan följer avsnitt om uppgången av otrygga anställningar, samt fackförbundens försvagade relevans på en flexibel arbetsmarknad. Sedan presenteras tidigare forskning kring insider/outsider-dilemmat och fackligt engagemang. Slutligen förklaras uppsatsens definition av arbetarklassen, samt Sverige som fall i uppsatsen.

2.1 Socialdemokratin och fackföreningar som studieobjekt

Både Socialdemokraternas och fackföreningarnas historiska funktion har varit att stå upp för arbetarnas intressen gentemot kapitalägare och arbetsgivare (Christensen & Engelbrecht 2012:227). Likt Brantings tal, som inledde denna uppsats, har Socialdemokraterna och fackförbunden arbetat för arbetarklassens frigörelse. Socialdemokraterna och de svenska fackförbunden står i fokus i denna uppsats av just denna anledning - de grundades för att representera arbetarna. Trots att det gått över 100 år sedan både Socialdemokraterna och Landsorganisationen i Sverige (LO; som denna uppsats studerar) grundades, kvarstår deras roller som försvarare av arbetarnas rättigheter på den svenska arbetsmarknaden. När insiders och outsiders inom arbetarklassen studeras, är det därför intressant att se till just dessa.

2.2 Klassröstning

Att människors samhällsposition påverkar vilket politiskt parti de väljer att rösta på är ett väl omskrivet fenomen inom politisk sociologi, och kallas klassröstning (Oskarson 2016:246-247). Klassröstning är ett resultat av flera aspekter, som tillsammans påverkar hur stark klassröstningen är i olika länder och över tid. Dessa aspekter innefattar hur klasstrukturen i ett samhälle ser ut, hur väl samhällsklyftor representeras i de politiska partierna, graden av klassidentifikation hos röstaren och huruvida och i vilken utsträckning detta påverkar individuella partival (Oskarson 2016:249). Sverige har en lång historia av stark klassröstning, och trots en minskning sedan 1960-talet, har Sverige fortfarande bland den högsta graden av klassröstning i västvärlden (Jansen 2011:101).

Att samhällsgrupper tenderar att rösta i enlighet med den klass de tillhör ligger till grund för denna uppsats. Insiders och outsiders inom arbetarklassen förväntas rösta på partier som representerar arbetarklassens intressen, beroende på i vilken grad aspekterna ovan är uppfyllda - det vill säga hur den svenska klasstrukturen ser ut, om arbetarklassens insiders och outsiders representeras i något riksdagsparti, huruvida insiders och outsiders identifierar sig som arbetarklass, samt om detta påverkar hur de väljer att rösta.

När samhällsstrukturen i länder förändras, ställs partier inför nya dilemman. I Sverige skedde detta när samhället utvecklades från ett industrisamhälle till dagens kunskapssamhälle. I Socialdemokraternas fall har antalet industriarbetare, som varit partiets klassiska väljarbas, sjunkit mycket sedan 1960-talet, vilket gjort att Socialdemokraterna har behövt söka stöd från andra samhällsgrupper (Oskarson 2012:251). Resultatet av förändringar i samhällsstrukturen har blivit att partiets strategier har förändrats från att endast föra politik som tilltalar en viss samhällsgrupp, till att sträva efter att fånga väljare från flera olika samhällsgrupper. I Socialdemokraternas fall har detta ofta inneburit att de rört sig mot mitten (Evans & Tilley 2011:139). I arbetarklassens fall har strukturomvandlingen inneburit en minskande industrisektor, fler arbetaryrken inom tjänstesektorn, en ökad utbildningsnivå, feminisering och ett minskat fackligt engagemang (Therborn 2018:67-72). Strukturomvandlingen har dock inte bara inneburit en splittring över flera sektorer, utan även en uppdelning i anställningstrygghet. Denna uppsats ämnar förstå Socialdemokraternas utmaning att fånga väljare genom ett perspektiv som fokuserar på uppkomsten av en flexibel arbetsmarknad och en uppdelning i insiders och outsiders, kombinerat med nedgången i facklig organisationsgrad.

2.3 Fackförbundens försvagade relevans

Sedan slutet av 1990-talet har svenska fackförbund upplevt ett minskat medlemsantal (LO 2019:4). Dessutom är den fackliga anslutningen i Sverige mycket lägre bland tidsbegränsat anställda jämfört med fastanställda arbetare - år 2019 var 66 procent av de fastanställda arbetarna anslutna medan endast 35 procent av de tidsbegränsat anställda arbetarna var det (LO 2019:14). Enligt Standing (2011:120) är många arbetare med otrygga anställningar negativt inställda till fackförbund eftersom de endast ses som beskyddare av fastanställdas rättigheter och privilegier, privilegier som arbetare med otrygga anställningar aldrig kommer få ta del av. Standing menar även att outsiders är mindre benägna att engagera sig i facklig verksamhet eftersom de med otrygga arbetsvillkor inte känner något självförtroende att utmana sina arbetsgivare (Standing 2011:53). I Europa har den fackliga anslutningen minskat framförallt bland arbetarklassen (Rennwald & Pontusson 2019:28), och även i Sverige har klyftan mellan anslutna tjänstemän och anslutna arbetare vuxit sig större på senare år (Kjellberg 2019:23-24). Sammantaget gör den svaga fackliga anslutningen bland arbetarklassens tidsbegränsat anställda att gruppen blir särskilt svår för Socialdemokraterna att fånga.

Ekonomhistorikern Elinor Odeberg argumenterar för att fackförbunden idag är baserade på en föråldrad syn på arbetarklassen (Odeberg 2018:9). Argumentet är en av de förklaringar som givits för att förstå den nedgång i medlemsantal de svenska fackförbunden upplevt från slutet av 1990-talet (LO 2019:4). Grundtanken bakom Odebergs argumentation är att dagens fackförbund är uppdelade i sektorer, och att en lämpligare uppdelning vore i anställningsformer. Enligt detta resonemang kan en frilansande journalist ha mer gemensamt med en tillfälligt anställd undersköterska än en fastanställd

journalist i samma fackförbund. Detta eftersom utsattheten arbetare upplever på arbetsmarknaden idag snarare beror på anställningsform än yrkessektor (Odeberg 2018:9-10). Odebergs kritik mot dagens fackförbund är central i förståelsen av denna uppsats, då jag argumenterar för att fackförbund och Socialdemokraterna måste förstå vikten av att uppmärksamma arbetare med otrygga anställningar för att kunna värva medlemmar.

2.4 *Insiders och outsiders*

Arbetarklassens uppdelning i ett innanförskap och ett utanförskap på arbetsmarknaden har blivit en allt mer omskriven politisk skiljelinje, och har fått flera benämningar. Inom sociologin talar man om "prekariatet", ett begrepp som anspelar på proletariatet och prekära yrken (Standing 2011:17), medan ekonomisk-politisk forskning refererar till uppdelningen som insiders och outsiders (Lindvall & Rueda 2013:460). I grund och botten handlar begreppen om arbetare som innehar de otrygga anställningsformer som uppkommit i takt med ett ekonomisk-politiskt ideal om en flexibel arbetsmarknad (Christensen & Engelbrecht 2013:233). Olika författare lägger olika betydelse i ordet trygghet, men ofta handlar det om saker som inkomstrygghet, skydd mot godtyckliga avskedanden, rättighet att organisera sig i fackförbund, tillägg för obekvämt arbetstid, arbetstidsbegränsningar, socialförsäkring, kompensation vid olycka och liknande (Standing 2011:22). Outsiders saknar dessa typer av trygghet. Outsiders kan även innefatta arbetare som tvingats ta arbeten som de är överkvalificerade för (Standing 2011:22). Enligt min uppfattning av begreppen förstås outsiders ofta i relation till insiders, medan begreppet prekariat snarare är att förstå som en självständig enhet, enligt en del forskare på väg att kategoriseras som en egen samhällsklass (Standing 2011:19). Grundläggande för båda begrepp är dock i båda fall utsattheten på arbetsmarknaden. Inom den politiska forskningen är litteraturen inte helt enig, då en del författare talar om insiders och outsiders inom arbetarklassen och andra om insiders och outsiders generellt, utspritt bland alla klasser. Insiders och outsiders i denna uppsats syftar på insiders och outsiders inom arbetarklassen. I denna studie kommer outsiders förstås som arbetare som antingen saknar fast anställning (vilket innefattar timanställda, frilansare, provanställda, vikarier mm), arbetar deltid och önskar en mer omfattande anställning, eller helt saknar arbete. Insiders är arbetare som har fasta anställningar. Jag ser insiders och outsiders som en skiljelinje *inom* arbetarklassen, det vill säga att arbetarklassen har splittrats, snarare än att outsiders skulle vara en egen klass.

Ett antal lagändringar kan förklara utvecklingen mot en uppdelning i insiders och outsiders i Sverige. I Sverige började arbetare kämpa för sina rättigheter i början av 1900-talet, som bland annat resulterade i ett erkännande av föreningsrätten (decemberkompromissen 1906), trygghetspaketet 1964, och slutligen Lagen om anställningsskydd (LAS) 1974 (LO 2015:5-6). År 1982 uppdaterades LAS, och mellan 1990-talet och 2007 skedde flera uppluckringar av lagen, som gjort det enklare för arbetsgivare

att använda sig av tillfällig arbetskraft (Alfonsson 2018:10). Arbetsmarknadens flexibilitet har återigen aktualiserats i och med en ny utredning av arbetsrätten som ska redovisas i maj 2020. Utredningen innefattar förslag om att det ska bli enklare för småföretag att säga upp sina anställda, samt utökade möjligheter för arbetsgivare att frångå turordningsreglerna i LAS (Regeringen 2019).

2.5 Insider/outsider-dilemmat

Insider/outsider-dilemmat beskriver de svårigheter arbetarpartier möter när de söker vinna majoritet i parlamentet. Dilemmat uppkom i samband med arbetsmarknadens uppdelning i insiders och outsiders. Den grundläggande konflikten mellan insiders och outsiders ligger i risken att bli arbetslös - där outsiders löper mycket större risk (Christensen & Engelbrecht 2012:233). Insider/outsider-dilemmat menar att insiders och outsiders har skilda politiska intressen, och därför tenderar att rösta på olika partier i olika val (Christensen & Engelbrecht 2012:227). Om de socialdemokratiska partierna för arbetsmarknadspolitik som gynnar insiders tenderar outsiders att lämna politiken eller att söka sig till radikala partier (Lindvall & Rueda 2013:460). Läger de socialdemokratiska partierna fram förslag som istället gynnar outsiders riskerar de att förlora insiders till högerpartier (Lindvall & Rueda 2013:460). Politik som brukar sägas gynna insiders handlar om att bibehålla arbetarnas rättigheter på arbetsmarknaden och att bevara arbetsrätten. Outsiders attraheras istället av politik som att mjuka upp arbetsrätten (vilket gör det enklare för nykomlingar att träda in på arbetsmarknaden) och höjda a-kassenivåer (Christensen & Engelbrecht 2012:229). Insider/outsider-dilemmat i Sverige har studerats och bekräftats av forskare som Lindvall & Rueda (2013) och Christensen & Engelbrecht (2012). Lindvall & Rueda konstaterar att arbetsmarknadens uppdelning i insiders och outsiders innebär en svårighet för arbetarpartier att fånga väljare, och att insiders och outsiders reagerar på den arbetsmarknadspolitik Socialdemokraterna för, vilket visar sig genom att de väljer att byta parti om deras intressen inte blir mötta (Lindvall & Rueda 2013:274-275). Christensen & Engelbrecht studerar hur insiders respektive outsiders ställer sig till olika arbetsmarknadspolitiska förslag, och visar att insiders ställer sig negativa till att mjuka upp arbetsrätten och att höja a-kassenivåerna, medan outsiders är positiva till båda förslag (Christensen & Engelbrecht 2012:236). Dessa två studier har på så sätt visat att det finns en intressekonflikt mellan insiders och outsiders i Sverige, och att detta bidrar till svårigheter för Socialdemokraterna att tilltala en bred grupp på arbetsmarknaden. Tidigare studier om insider/outsider-dilemmat har inte studerat facklig organisationsgrad. Denna studie ämnar till att bredda kunskapen om insider/outsider-dilemmat genom att inkludera fackligt medlemskap i undersökningen (mer om detta nedan). Dessutom ger studien en uppdaterad bild av insider/outsider-dilemmat i Sverige idag, år 2020.

2.6 Rennwald och Pontussons teori om facklig anslutning

I artikeln *Paper stones revisited* menar Rennwald och Pontusson (2019) att arbetarpartier har enklare för att fånga röster från både arbetare och icke-arbetare om dessa är fackligt anslutna. Tesen, som testades redan 1986 i boken *Paper stones* av Przeworski och Sprague, menar att arbetare som är fackligt anslutna är mer troliga att fortsätta att rösta på arbetarpartier även om dessa för politik som gynnar "icke-arbetare". Detta eftersom arbetarna genom sitt fackförbund får sin klassidentitet förstärkt. Klassidentifikation är en av grunderna bakom klassröstning, och handlar om att individer tenderar att rösta på partier som representerar den klass de identifierar sig med (Oskarson 2016:253). Klassidentiteten kan dels komma från arbetsplats och familj, men även från fackförbund (Oskarson 2016:253). Ofta finns det en diskrepans mellan en individs faktiska klassposition (enligt exempelvis ESEK, se avsnitt 2.7) och den upplevda klasspositionen (Oskarson 2016:253). I Sverige har detta syns bland yrkesgrupper kopplade till LO:s fackförbund, där även arbetsledare identifierat sig som arbetarklass (Ahrne m fl 1995:98). Klassidentitet är ett centralt begrepp i denna uppsats, då utgångspunkten i uppsatsen är att arbetarklassen har blivit allt mer splittrad sedan 1970-talet - det vill säga att arbetarklassen som identitet har blivit bredare och mer komplex. I Sverige är arbetarklassens klassidentitet tätt sammankopplad med fackmedlemskap (Oskarson 2016:253). I och med att den fackliga anslutningen i Europa har minskat de senaste 30-40 åren har dilemmat arbetarpartier ställts inför förstärkts, eftersom allt fler arbetare går miste om den klassidentitet som visat sig vara viktig för arbetarpartier (Rennwald & Pontusson 2019:2).

Rennwald och Pontusson gör distinktionen mellan arbetare och icke-arbetare. Denna uppsats ämnar dock studera det fackliga engagemanget bland insiders och outsiders inom arbetarklassen. Rennwald och Pontussons teori kommer därför att prövas på insiders och outsiders, för att se om fackmedlemskap hjälper Socialdemokraterna att fånga väljare även när det socialdemokratiska dilemmat definieras som ett dilemma mellan insiders och outsiders (Esaiasson m fl 2012:40).

2.7 Arbetarklassen och fackförbunden

Arbetarklassen i denna uppsats utgår ifrån den internationella klassificering för socioekonomisk indelning EU tagit fram, som kallas ESEK (Europeisk Socio-Ekonomisk Klassifikation). ESEK delar in arbetare i tio olika klasspositioner, som bland annat innefattar tjänstemän, småföretagare, lantbrukare och manuella arbetare. Klassposition 7-9 klassar ESEK som arbetarklass. Dessa är "yrkesutbildade inom handel/service/omsorg", "yrkesutbildade manuella arbetare" och "ej yrkesutbildade arbetare". Yrken inom dessa klasspositioner är bland andra försäljare, barnskötare, frisör, byggnadsarbetare, elektriker, restaurangbiträde, taxichaufför och städare (Bengtsson 2010:23-24). I Sverige går denna indelning i linje med de 14 fackförbund som är LO-anslutna (LO 2012). Eftersom uppsatsen endast ämnar studera arbetarklassen är det enbart LO-anslutna fackförbund som kommer att studeras. LO-facken är även de fackförbund som är tätast sammankopplade med

Socialdemokraterna, och effekten av att vara medlem i ett fack på att sympatisera med Socialdemokraterna tros därför vara starkast i dessa förbund.

2.8 Sverige som fallstudie

Sverige som fall är intressant då landet i tidigare studier beskrivits som ett kritiskt fall vad gäller insider/outsider-dilemmat. Lindvall och Rueda (2013:463) menar att dilemmat främst setts som ett (europeisk-)kontinentalt problem, och att Sverige saknar den dualistiska arbetsmarknad – det vill säga uppdelningen i insiders och outsiders – som andra länder innehar. Sveriges avsaknad av en dualistisk arbetsmarknad tros vara en konsekvens av de starka och centraliserade fackförbunden, som arbetar för solidaritet mellan individer och arbetsmarknadsinstitutioner (Lindvall & Rueda 2013:464). Lindvall och Ruedas artikel motbevisar sedan idén om att Sverige skulle sakna ett insider/outsider-dilemma, och stärker därmed teorin ytterligare i och med Sveriges karaktär som kritiskt fall (Lindvall & Rueda 2013:472; Esaiasson m fl 2012:163). Outsiders kan därmed ses som en politisk kraft även i Sverige, och fackförbunden har enligt Rueda och Lindvalls artikel inte kunnat hindra utvecklingen mot ett insider/outsider-dilemma. Att studera svenska fackförbund är dessutom intressant, eftersom Sverige har haft, och fortfarande har, en mycket hög facklig anslutningsgrad (Kjellberg 2019:8).

3. Frågeställningar

Insider/outsider-dilemmat har i tidigare forskning presenterats som en viktig skiljelinje för att förstå de utmaningar arbetarpartier ställs inför idag. Oskarson (2016) och Rennwald och Pontusson (2019) har även argumenterat för att fackförbund spelar en viktig roll för arbetarpartier för att vinna röster. Denna uppsats ämnar till att kombinera dessa perspektiv, för att ge ytterligare en bild över vilka utmaningar Socialdemokraterna ställs inför idag - när en del av arbetarklassen utgörs av outsiders som saknar fackligt medlemskap. Den statistiska undersökningen som studien baseras på analyserar om anställningstrygghet respektive fackmedlemskap påverkar stödet till Socialdemokraterna. Hypotesen är att outsiders som saknar fackligt medlemskap är en svår väljargrupp för Socialdemokraterna att fånga. Detta eftersom jag menar att fackförbunden är dåligt anpassade efter arbetare med otrygga anställningsformer, och att fackligt medlemskap visat sig vara en viktig förutsättning för Socialdemokraterna att vinna stöd.

Uppsatsen ämnar besvara följande frågeställningar;

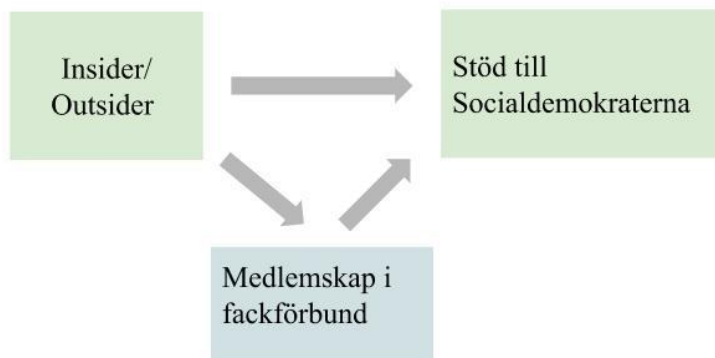
- *Påverkar anställningstrygghet om individer inom arbetarklassen sympatiserar med Socialdemokraterna?*
- *Har facklig organisationsgrad en effekt på stödet till Socialdemokraterna bland insiders respektive outsiders inom arbetarklassen?*
- *Kan facklig organisationsgrad förklara varför stödet till Socialdemokraterna skiljer sig mellan insiders och outsiders inom arbetarklassen?*

4. Metod

Under detta avsnitt kommer studiens utformning att redogöras för, material och operationaliseringar presenteras, samt kausaliteten förklaras. Avsnittet avslutas med en diskussion om begreppsvaliditet, samt en presentation av kontrollvariabler. Studien baseras på en statistisk undersökning, för att studera hur anställningstrygghet och facklig anslutning påverkar stödet till Socialdemokraterna inom arbetarklassen.

4.1 Statistisk design

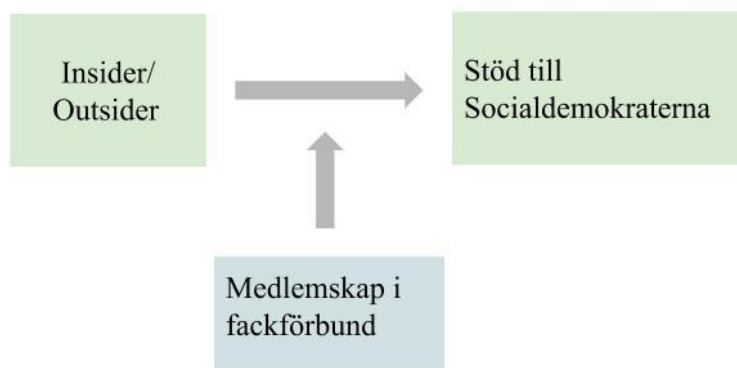
Studien kommer att baseras på en statistisk analys, då uppsatsens frågeställningar ämnar studera ett orsaksförhållande. Syftet för undersökningen är att se i vilken utsträckning insiders respektive outsiders inom arbetarklassen sympatiserar med Socialdemokraterna, och huruvida fackligt medlemskap påverkar graden av sympatier. Som figur 4.1 visar är insiders respektive outsiders inom arbetarklassen oberoende variabler i undersökningen, och deras val att sympatisera respektive ej sympatisera med Socialdemokraterna beroende variabel. Medlemskap i fackförbund studeras både som en mellanliggande variabel (figur 4.1), och som en interaktionsvariabel (figur 4.2), det vill säga att fackmedlemskap dels studeras som en förklaring till varför stödet till Socialdemokraterna ser olika ut bland insiders och outsiders, dels som en faktor som påverkar förhållandet mellan insiders/outsidere och S-sympatier.

Figur 4.1. Medlemskap i fackförbund som mellanliggande variabel.

Medlemskap i fackförbund studeras som en mellanliggande variabel. Eftersom fackförbunden kan ses som dåligt anpassade efter anställningsform (Odeberg 2018:9) och fackligt engagemang är en viktig faktor till varför arbetare sympatiserar med Socialdemokraterna (Rennwald & Pontusson 2019; Oskarson 2016), kan facklig anslutning ses som en förklaring till varför insiders och outsiders sympatiserar med Socialdemokraterna i olika utsträckning. Figuren visar att insider/outsider-position

påverkar i vilken utsträckning individer väljer att engagera sig i fackförbund, samt att fackligt engagemang påverkar stödet till Socialdemokraterna.

Figur 4.2. Medlemskap i fackförbund som interaktionsvariabel.

Medlemskap i fackförbund studeras även som en interaktionsvariabel, för att se huruvida medlemskap har en effekt på förhållandet mellan insider/outsider-position och sympatier till Socialdemokraterna. En interaktionsvariabel visar även om effekten av att vara fackmedlem är olika stor i olika grupper.

Varje ruta i figur 4.1 och 4.2 kommer att kunna ta två värden. Den oberoende variabeln kan antingen ta värdet insider eller outsider. Interaktionsvariabeln och den mellanliggande variabeln kan ta värdena “fackligt ansluten” respektive “ej fackligt ansluten”. Slutligen kommer den beroende variabeln kunna ta värdet “bästa parti: Socialdemokraterna” alternativt “bästa parti: ej Socialdemokraterna”. Samtliga variabler jag arbetar med är därmed dummyvariabler.

Studien kan även förstås i relation till tabell 4.1. Fyra grupper kommer att identifieras - fackligt anslutna insiders respektive ej fackligt anslutna insiders, samt fackligt anslutna outsiders respektive ej fackligt anslutna outsiders. Om uppsatsens hypotes får stöd kommer de starkaste sympatierna till Socialdemokraterna finnas bland insiders som är fackligt anslutna, och lägst stöd bland outsiders som saknar fackligt medlemskap.

Tabell 4.1. Sympatier till Socialdemokraterna bland olika grupper. Cellerna kommer att visa procentuellt stöd till Socialdemokraterna.

	Insider	Outsider
Fackmedlem		

Ej fackmedlem		
---------------	--	--

Indelningen i dessa fyra grupper kräver kategoriseringar i flera steg. Arbetarklassen kommer först att identifieras. Den kommer sedan att delas in i outsiders respektive insiders. Slutligen kommer jag att se till facklig anslutning. För att den statistiska analysen ska få tillräcklig statistisk kraft kommer jag att använda mig av flera upplagor av SOM-institutets årliga undersökningar. Detta eftersom grupperna kommer att minska för varje kategorisering.

Mina resultat kommer att presenteras i logistiska regressionsanalyser. Eftersom den beroende variabeln i denna studie endast kommer att kunna ta två värden lämpar sig inte en linjär regressionsanalys, som vanligtvis används när den beroende variabeln är en intervallskala (Teorell & Svensson 2007:160). Den beroende variabeln i denna studie, stöd till Socialdemokraterna, kommer endast kunna ta värdena “ja” och “nej”, vilket gör en logistisk regressionsanalys lämplig (SPSS-akuten 2011). Resultatet i en logistisk regressionsanalys presenteras dels som betakoefficienter, dels som förväntade (predicerade) sannolikheter. Koefficienterna är något svårtolkade i en logistisk regressionsanalys, och behöver i denna uppsats endast tolkas som att ett högt värde på koefficienten visar på ett starkt positivt samband med den beroende variabeln, och ett negativt värde på koefficienten visar på ett negativt förhållande med den beroende variabeln. Mer lättolkade är de förväntade sannolikheterna, som visar den förväntade sannolikheten att den beroende variabeln ska ta värdet 1. I mitt fall kommer det avläsas som den förväntade sannolikheten (för vald grupp) att sympatisera med Socialdemokraterna. De förväntade sannolikheterna kan ta ett värde mellan 0 och 1 och kan multiplicerat med 100 avläsas procentuellt. De logistiska regressionsanalyserna kommer även att kompletteras med procenttabeller.

4.2 Operationalisering

I undersökningens första steg har arbetarklassen identifierats, då studiens urval endast består av arbetarklassen. Kategoriseringen av arbetarklassen har gjorts efter EU:s socioekonomiska klassificering ESEK, som redogörs för i avsnitt 2.7. Svarande med yrken som går under klassposition 7–9 har fått värdet 1 för arbetarklass, och svarande med yrken under klassposition 1-6 har fått värdet 0 för övriga klasser. Outsidervariabeln har i ett första steg skapats utefter de som uppgivit att de har tidsbegränsade anställningar på frågan “Är din tjänst en tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning?”. Sedan har de som uppgivit att de är arbetslösa eller har arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder adderats till variabeln, liksom de som arbetar deltid och *önskar* att arbeta mer. Till gruppen insiders hör individer med tillsvidareanställningar och egenföretagare som arbetar heltid eller frivilligt deltid.

Medlemskap i fackförbund har kodats utefter frågan “Är du medlem i något fackförbund?”. Eftersom uppsatsen studerar arbetarklassen är endast de LO-anslutna fackförbunden intressanta för undersökningen. De som uppgivit att de är med i ett LO-anslutet fackförbund har därför fått värdet 1 för fackmedlemskap, medan övriga fackförbund samt ej medlem i fackförbund fått värdet 0. Slutligen har sympatier till Socialdemokraterna kodats utefter frågan “Vilket parti tycker du bäst om idag?”, där Socialdemokraterna fått värdet 1, och övriga partier fått värdet 0.

Uppsatsens hypotes är att Socialdemokraternas svåraste väljargrupp att fånga inom arbetarklassen är outsiders som ej är fackmedlemmar. Interaktionsvariabeln har därför skapats utefter outsiders som ej är medlemmar i facket. Outsidervariabeln har multiplicerats med en variabel där “ej fackmedlemskap” har värdet 1, och fackmedlemskap har värdet 0. Interaktionsvariabeln har då fått värdet 1 för outsiders som ej är medlemmar i fackförbund och värdet 0 för alla övriga alternativ.

4.3 Material

Resultatet baseras på enkätdata från SOM-institutets nationella undersökningar mellan 2014 och 2018. Undersökningarna har slagits ihop för att möjliggöra kategoriseringar, och fortfarande få tillräckligt med observationer. Varje årgång av SOM-undersökningarna består av 4–6 editioner med olika uppsättningar av frågor. Frågan om anställningsform, det vill säga om individen har en tillsvidareanställning, tidsbegränsad anställning eller är egenföretagare, har endast ställts i 1–2 editioner per årgång, vilket betyder att svarsfrekvensen på anställningsfrågan endast ligger på runt 2000 svarande (jämför samtliga editioner, som ligger på ca 10 000 svarande per årgång). Urvalsgruppen har skapats kring de editioner där frågan om anställningsform ställts, för att skapa ett urval där samtliga svarande har svarat på alla frågor som används i undersökningen. Inom arbetarklassen har totalt 3284 personer svarat på frågan om anställningsform. Av dessa har 2535 personer även svarat på frågorna om bästa parti och medlemskap i fackförbund. Uppsatsens urvalsgrupp består av dessa 2535 personer, spridda över SOM-undersökningarna mellan 2014–2018. Alla tester har gjorts inom arbetarklassen.

4.4 Kausalitet

Att klasstillhörighet påverkar partisympatier har konstaterats i flera studier. Maria Oskarson (2016:256) skriver bland annat att klassposition i Sverige är en viktig faktor bakom partival, och att klassröstning i Sverige är starkare än i många andra europeiska länder (se avsnitt 2.2). Även insiders och outsiders har visat sig ha olika politiska intressen och därmed röstat olika i riksdagsval, vilket bland annat har fastlagts av Lindvall och Rueda (2013) samt Christensen och Engelbrecht (2012). Att klasstillhörighet påverkar partisympatier kan därmed sägas vara etablerat, likt att detta samband även påverkas av om människor tillhör gruppen insiders eller outsiders. Den mellanliggande variabelns

relation till den beroende variabeln är svårare att bevisa - det vill säga om medlemskap i fackförbund påverkar sympatierna till Socialdemokraterna, eller om sympatier till Socialdemokraterna gör individer mer benägna att bli medlemmar i fackförbund. Rennwald & Pontusson (2019) argumenterar för att fackförbund gör människor mer benägna att sympatisera med arbetarpartier, vilket även ligger till grund för denna studie.

4.5 Begreppsvaliditet

För att nå en hög resultatvaliditet, det vill säga att jag mäter det jag påstår att jag mäter, krävs att det finns en överensstämmelse mellan de teoretiska begreppen och operationaliseringen av dessa - så kallad begreppsvaliditet (Esaiasson mfl 2012: 57). Detta avsnitt ämnar problematisera, men även underbygga, de operationella indikatorer som undersökningen bygger på. Samtliga operationaliseringar denna uppsats använder sig av är baserade på de tillfrågade i SOM-undersökningarnas egna svar. Operationaliseringen av variabeln outsiders överensstämmer med den teoretiska definition som presenterades under avsnitt 2.4, där jag skriver att "outsiders förstås som arbetare som antingen saknar fast anställning (vilket innefattar timanställda, frilansare, provanställda, vikarier mm), arbetar deltid och önskar en mer omfattande anställning, eller helt saknar arbete". Liknande operationaliseringar av insiders och outsiders har även gjorts i tidigare studier om insider/outsider-dilemmat (Lindvall & Rueda 2013:465; Christensen & Engelbrecht 2012:233). Uppsatsen använder sig av partisympatier, och inte röst i senaste riksdagsval. Det grundas i att de svarande kan ha glömt vad de röstade på eller ha ändrat sin åsikt sedan det senaste valet. Partisympatier ger en mer aktuell bild av den svarandes inställning till Socialdemokraterna.

4.6 Kontrollvariabler

För att isolera effekten av anställningstrygghet och fackligt engagemang på sympatier till Socialdemokraterna har två kontrollvariabler inkluderats. Eftersom materialet har kategoriserats i flera steg - vilket har minskat urvalsgruppen - har jag valt att endast ta med två kontrollvariabler, för att effekten av den ursprungliga undersökningen inte ska försvinna helt. Dessa är ålder och kön. Både ålder och kön kan tänkas påverka både beroende och oberoende variabler, vilket är en förutsättning för att variablerna ska bli intressanta att studera (Teorell & Svensson 2007:206). Både ålder och kön har i tidigare studier visat sig påverka partival (Lindvall & Rueda 2013:466), och påverkar även insider/outsider-positionen, då både kvinnor och unga har otrygga anställningsformer i högre utsträckning än andra grupper (SCB 2015:10; SCB 2015:14). Kvinnor och äldre personer är även fackligt anslutna i högre grad än män och unga, vilket gör både ålder och kön till intressanta kontrollvariabler även vad gäller facklig anslutning (LO 2019:5-7).

Tidigare studier som undersökt insider/outsider-dilemmat har kontrollerat för klass i analysen, eftersom författarna ämnat att studera vikten av människors anställningstrygghet i valet av parti snarare än klasstillhörighet (Lindvall & Rueda 2013:462). Då denna studies urvalsgrupp endast består av medlemmar av arbetarklassen är en sådan kontrollvariabel inte nödvändig, eftersom klasstillhörigheten väntas vara samma för samtliga människor som analyserats.

5. Resultat

I följande avsnitt presenteras resultaten från den statistiska undersökningen. Inledande presenteras deskriptiva procenttabeller för att skapa en förståelse för arbetarklassens struktur och de tidsbegränsade anställningarnas omfattning i Sverige och inom arbetarklassen; följt av en redogörelse för det fackliga engagemanget i Sverige och hur stödet till Socialdemokraterna ser ut bland arbetarklassen. Därefter följer regressionstabeller som visar huruvida anställningsform och facklig organisationsgrad har en påverkan på sympatier för Socialdemokraterna. Efter följer ett stycke som besvarar uppsatsens frågeställningar. Avslutningsvis problematiseras resultaten.

5.1 Outsiders på den svenska arbetsmarknaden

Arbetarklassen utgörs av drygt 29% av de anställda i Sverige. Av dessa uppger 19% att de har otrygga anställningsformer, och tillhör därav gruppen outsiders. I arbetarklassen är gruppen outsiders större än i andra samhällsklasser - sett till Sverige totalt räknas 12% till gruppen outsiders. Tidsbegränsade anställningar, arbetslöshet och ofrivilliga deltidsanställningar är alltså mer utspridda bland arbetarklassen. De tidsbegränsade anställningarna står för 9,6% av anställningarna generellt, medan 15,6% av anställningarna inom arbetarklassen är tidsbegränsade. Arbetslösheten ligger på den analyserade datan på knappt 4%, medan arbetslösheten bland arbetarklassen ligger på 6,3%. OFrivilliga deltidsanställningar ligger på knappt 4% bland samtliga klasser, och på drygt 7% bland arbetarklassen. (SOM-undersökningarna 2014–2018)

Unga personer är starkt överrepresenterade bland arbetarklassens outsiders; 49% av personerna mellan 16–29 år uppger att de har otrygga anställningsförhållanden. Tabell 5.1 visar hur insider/outsiderfördelningen ser ut i olika åldersgrupper. Som tabellen visar finns ett tydligt samband mellan insider/outsider-position och ålder. För varje steg uppåt bland ålderskategorierna sjunker andelen outsiders med drygt 13% (se tabell i appendix). Kvinnor är något överrepresenterade bland outsiders inom arbetarklassen, där 23% uppger att de har otrygga anställningar, jämfört med 19% av männen.

Tabell 5.1. Insider/outsider-fördelning i olika åldersgrupper (procent).

	16–29 år	30–49 år	50–64 år	65–85 år
Insider	51	77	86	95
Outsider	49	23	14	5
Summa procent	100	100	100	100
Antal	518	553	677	787

Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

Insiders är medlemmar i fackförbund i större utsträckning än outsiders inom arbetarklassen. Hälften av insiders är LO-medlemmar, medan endast 30% av outsiders är medlemmar (se tabell 5.2). Totalt uppger drygt 45% av de svarande att de är medlemmar i ett fackförbund, sett till både insiders och outsiders inom arbetarklassen. Noterbart är att siffrorna skiljer sig från de LO själva uppger, som menar att ca 60% av svenska arbetare är fackligt anslutna (LO 2019:2).

Tabell 5.2. Fackligt medlemskap bland insiders och outsiders (procent).

	Insider	Outsider
Fackmedlem	49	30
Ej fackmedlem	51	70
Summa procent	100	100
Antal	2015	520

Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

5.2 Partisimpatier

Stödet till Socialdemokraterna ligger på 38% inom arbetarklassen. Av arbetarklassens insiders uppger 40% att de anser Socialdemokraterna vara bästa parti, jämfört med 31% bland arbetarklassens outsiders. Bland de individer som är medlemmar i LO-anslutna fackförbund ligger stödet till Socialdemokraterna på 45%, medan stödet från de som saknar fackmedlemskap ligger på 33% (utan kontroll för insider-/outsiderskap). Kvinnor sympatiserar med Socialdemokraterna i något högre grad än män, 31% av kvinnor generellt uppger att de sympatiserar med Socialdemokraterna, medan endast 27% av männen. Inom arbetarklassen försvinner dock könsskillnaderna - där ligger stödet på 39% bland både kvinnor och män. Tabell 5.3 visar hur stödet till Socialdemokraterna ser ut i olika åldrar. Som tabellen visar ökar stödet till Socialdemokraterna för varje ålderskategori. Ju äldre, desto mer trolig att sympatisera med Socialdemokraterna.

Tabell 5.3. Sympatier till Socialdemokraterna bland olika åldersgrupper (procent).

	16–29 år	30–49 år	50–64 år	65–85 år
Stöd till Socialdemokraterna	19	65	59	49
Ej stöd till Socialdemokraterna	81	35	41	51

Summa procent	100	100	100	100
Antal	518	553	677	787

Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

I tabell 5.4 presenteras stödet till Socialdemokraterna bland insiders och outsiders som innehar respektive saknar fackligt engagemang.

Tabell 5.4. Sympatier till Socialdemokraterna bland olika grupper. Cellerna visar procentuellt stöd till Socialdemokraterna.

	Insider	Outsider
Fackmedlem	46	41
Ej fackmedlem	35	27

Antal observationer: 2535. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

Tabell 5.4 stärker hypotesen om att outsiders som saknar fackligt engagemang är den svåraste gruppen för Socialdemokraterna att fånga, eftersom stödet till Socialdemokraterna är lägst i denna grupp. Tabellen visar även att stödet till Socialdemokraterna är starkare bland fackmedlemmar. Högst är stödet bland insiders som är fackligt engagerade, vilket också stärker uppsatsens hypotes.

5.3 Regressionstabeller

Avsnitten ovan har givit en deskriptiv bild av resultaten genom procenttabeller, men för att förstå hur de olika variablerna samvarierar behöver vi kolla på regressionstabeller. Detta avsnitt ämnar just till att se hur stödet till Socialdemokraterna, insider/outsider-position och fackligt engagemang hänger samman.

Modell 1 i tabell 5.5 visar sambandet mellan den beroende variabeln sympatier till Socialdemokraterna och de oberoende variablerna insider/outsider-position och fackmedlemskap. Tillhör man gruppen outsiders minskar sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna med -0.336. Det betyder att outsiders har en negativ effekt på den beroende variabeln, det vill säga stöd till Socialdemokraterna. Tillhör man gruppen outsiders sjunker sannolikheten att man kommer att sympatisera med Socialdemokraterna. Siffran är signifikant. Resultaten överensstämmer med uppsatsens hypotes, eftersom tabellen visar att insiders är mer sannolika att sympatisera med Socialdemokraterna än outsiders. Är man fackligt engagerad ökar sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna med

0.48, vilket också stärker uppsatsens hypotes. Pseudo R²-värdet¹ ligger på 0.015, vilket betyder att variationer i stöd till Socialdemokraterna kan förklaras av insider/outsider-position och fackmedlemskap till 1.5%. Vid kontroll för ålder slås dock det ursprungliga sambandet mellan stöd till Socialdemokraterna och insider/outsider-position ut (se modell 2 i tabell 5.5). Koefficienten i den högra tabellen visar en ej signifikant positiv sannolikhet för outsiders att sympatisera med Socialdemokraterna. Vid kontroll för ålder i analysen får uppsatsens hypotes därmed inte stöd. Kontrollvariabeln för kön är ej signifikant och ändrar inte det ursprungliga sambandet nämnvärt. Fackmedlemskap visar ett positivt samband med stöd till Socialdemokraterna, vilket går i linje med hypotesen. Individer som är fackligt engagerade är mer sannolika att sympatisera med Socialdemokraterna än individer som saknar fackligt medlemskap. Siffran är signifikant.

Tabell 5.5. Logistisk regressionstabell. Stöd till Socialdemokraterna är beroende variabel, insider/outsider-position och fackmedlemskap är oberoende variabler. Tabellen till vänster saknar kontrollvariabler, i tabellen till höger har ålder och kön inkluderats.

	Modell 1	Modell 2
	Stöd till Socialdemokraterna	Stöd till Socialdemokraterna
Outsider	-0.336 ^{..}	0.171
	(-3.14)	(1.43)
Fackmedlemskap	0.480 ^{...}	0.599 ^{...}
	(5.75)	(6.91)
Ålder		0.493 ^{...}
		(11.32)
Kön		0.0631
		(0.74)
Konstant	-0.626 ^{...}	-2.171 ^{...}
	(-9.96)	(-13.69)
Observationer	2535	2535
Pseudo R ²	0.015	0.056

t statistics in parentheses. [·] $p < 0.05$, ^{..} $p < 0.01$, ^{...} $p < 0.001$. Kolumnerna visar betakoefficienter. Ett högt värde på koefficienten visar att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är större om den oberoende variabeln tar värdet 1, och en negativ koefficient tyder på att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är mindre. Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

Den logistiska regressionsanalysen visar även hur den förväntade sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna ser ut i olika grupper, se tabell 5.6 nedan. Notera att insider-/outsidervariabeln saknar signifikans (se tabell 5.5). Stödet till Socialdemokraterna ser här ut att vara starkast bland

¹ Logistiska regressionsanalyser saknar r²-värdet som finns i linjära regressionstabeller. Pseudo r² har skapats för att efterlikna r²-värdet, och tolkas som r²-värdet i en linjär regression.

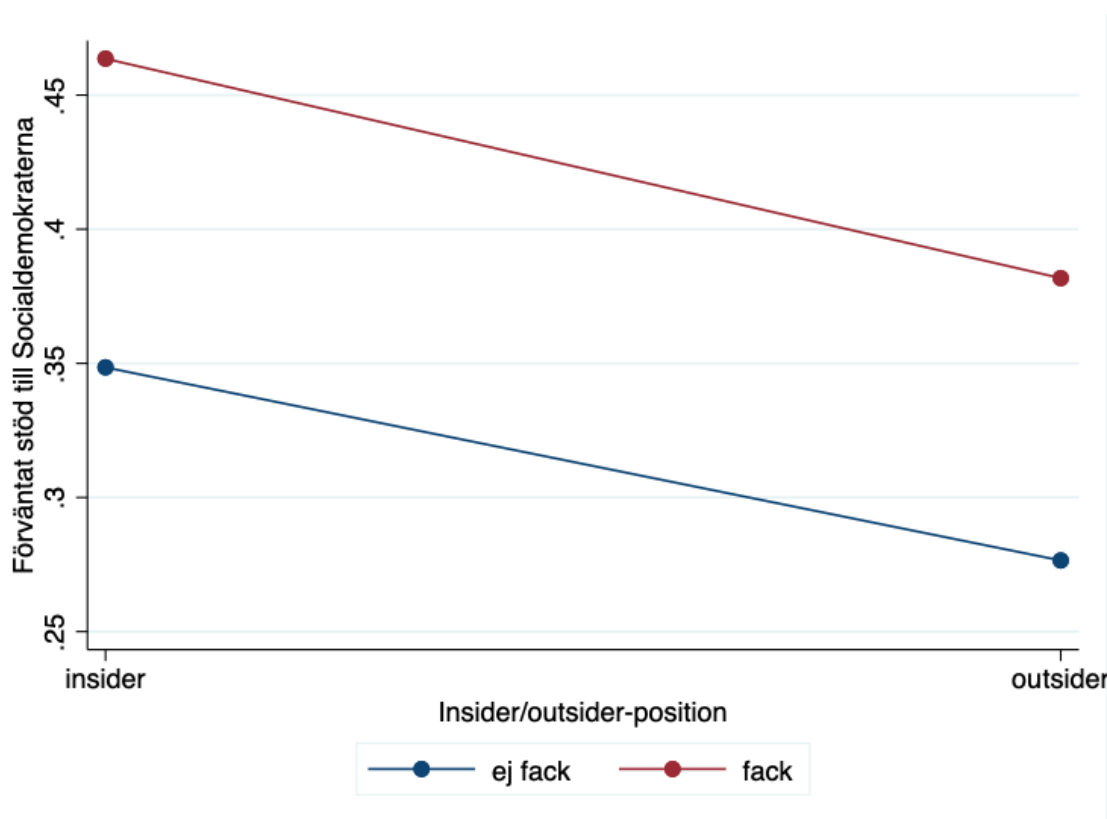
outsiders med fackligt engagemang, följt av insiders med fackligt engagemang. Stödet till Socialdemokraterna är lägst bland insiders och outsiders som inte är fackligt anslutna, vilket överensstämmer med uppsatsens hypotes.

Tabell 5.6. Förväntad sannolikhet att sympatisera med Socialdemokraterna i olika grupper (procent). Kontroll för kön och ålder.

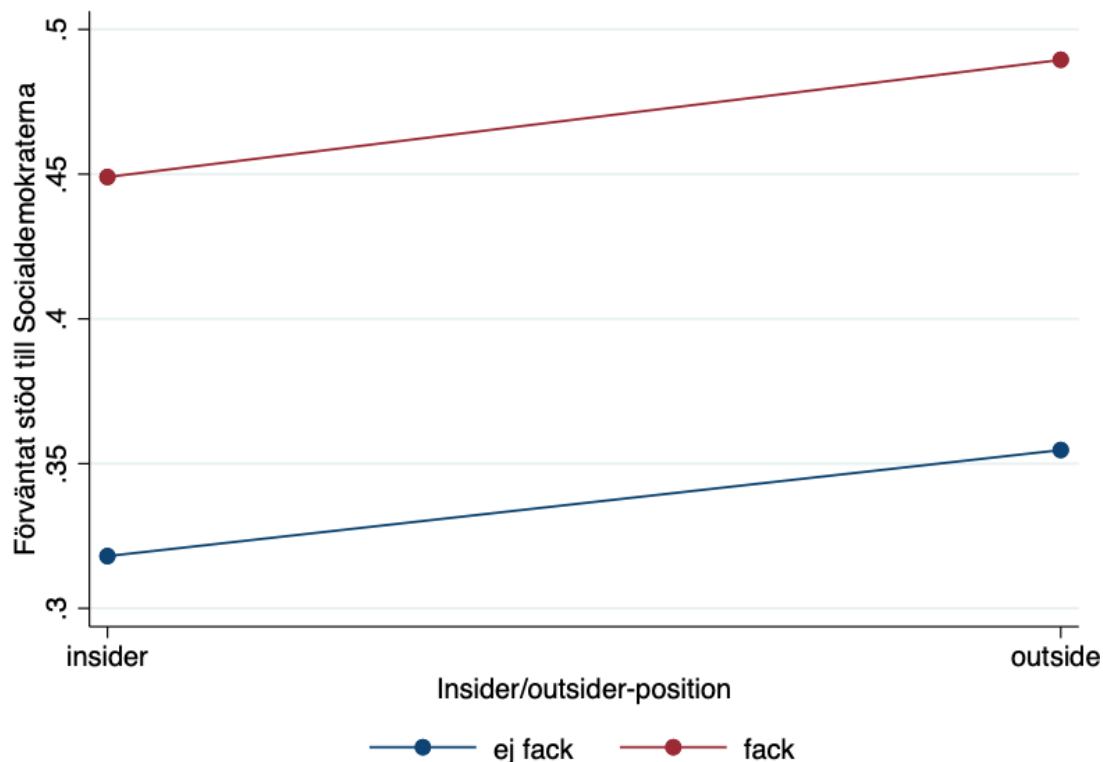
	Insiders		Outsiders	
	Fackmedlemskap	Ej fackmedlemskap	Fackmedlemskap	Ej fackmedlemskap
Sannolikhet att sympatisera med Socialdemokraterna	0.45	0.32	0.47	0.36

Antal observationer: 2535. Tabellen visar den förväntade sannolikheten att den beroende variabeln ska ta värdet 1, det vill säga den förväntade sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna. Siffrorna kan multiplicerat med 100 avläsas procentuellt. De förväntade sannolikheterna baseras på tabell 5.5. Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

Tabellerna ovan kan även förstås genom graferna nedan. Graferna visar tydligt att effekten på stödet till Socialdemokraterna av att tillhöra gruppen outsiders förändras vid kontroll för ålder.

Figur 5.1. Insider/outsider-position och fackmedlemskap som oberoende variabler, stöd till Socialdemokraterna som beroende variabel. Inga kontrollvariabler inkluderade.

Figur 5.2. Insider/outsider-position och fackmedlemskap som oberoende variabler, stöd till Socialdemokraterna som beroende variabel. Kontroll för ålder och kön.

Av den enkätdata som analyserats påvisar insider/outsider-position inte ett samband med sympatier till Socialdemokraterna vid kontroll för ålder. Det samband som visades i modell 1 i tabell 5.5 kan därav sägas vara en skensamband, som egentligen kan förklaras av ålder. Tabellerna nedan ger en förklaring till varför ålder slår ut det ursprungliga sambandet mellan insider/outsider-position och sympatier till Socialdemokraterna. Bland åldrarna 40–85 år kvarstår sambandet från tabell 5.4 - det vill säga att facklig anslutning och insiderskap har en positiv effekt på stödet till Socialdemokraterna -, dock är skillnaden mellan grupperna inte lika stor (se tabell 5.7). Stödet till Socialdemokraterna är starkast bland insiders som är fackligt anslutna, och svagast bland outsiders som saknar fackligt medlemskap. I åldrarna 40–85 år får uppsatsens hypotes stöd, siffrorna saknar dock signifikans. I åldersgruppen 16–39 förändras sambandet från tabell 5.4 (se tabell 5.7). Att vara outsider ser i den unga åldersgruppen ut att ha en *positiv* effekt på stödet till Socialdemokraterna. Outsiders med fackligt engagemang sympatiserar med Socialdemokraterna i högre grad än insiders med fackligt engagemang. Även outsiders som saknar fackligt engagemang påvisar ett starkare stöd till Socialdemokraterna än insiders som saknar fackligt medlemskap. Gruppen som påvisar starkast sympatier till Socialdemokraterna är outsiders med fackligt engagemang. Bland åldrarna 16–39 får uppsatsens hypotes därmed inte stöd. Effekten av att vara medlem i ett fackförbund kvarstår även bland de yngre svaranden.

Tabell 5.7. Sympatier till Socialdemokraterna bland olika grupper. Cellerna visar procentuellt stöd till Socialdemokraterna.

	16–39 år		40–85 år	
	Insider	Outsider	Insider	Outsider
Fackmedlem	31	39	50	42
Ej fackmedlem	13	22	42	39
Totalt	733 observationer		1762 observationer	

Totalt antal observationer: 2535. Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

Vi kan även se de förväntade sannolikheterna att sympatisera med Socialdemokraterna i olika åldersgrupper. Nu har jag lämnat ute fackligt engagemang ur analysen, för att endast studera insider-/outsiderskap. Den intressanta variabeln i tabell 5.8 är interaktionsvariabeln, som visar att outsiders över 40 år har ett negativt förhållande till stöd till Socialdemokraterna, vilket överensstämmer med uppsatsens hypotes och resultaten i tabell 5.7. Tabell 5.9 är mer överskådlig, och visar interaktionseffekter mellan att vara yngre eller äldre och att vara insider eller outsider på stödet till Socialdemokraterna. Tabellen visar att outsiderskap ser ut att ha en positiv effekt på stödet till Socialdemokraterna bland de yngre åldrarna, och en negativ effekt i den äldre åldersgruppen. Resultaten överensstämmer med tabell 5.7, som visade att outsiderskap har olika effekt på stödet till Socialdemokraterna i olika åldersgrupper.

Tabell 5.8. Logistisk regressionstabell. Stöd till Socialdemokraterna är beroende variabel, insider/outsider-position och ålder är oberoende variabler. Interaktionsvariabel för outsider/ålder. Kontroll för kön.

	Stöd till Socialdemokraterna
Outsider	0.171
	(0.99)
Ålder: över 40 år	1.113***
	(8.90)
Interaktionsvariabel: outsider över 40 år	-0.401
	(-1.74)
Kön	0.0586
	(0.70)
Konstant	-1.303***
	(-10.78)
Observationer	2535
Pseudo R2	0.036

t statistics in parentheses * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$. Kolumnerna visar betakoefficienter. Ett högt värde på koefficienten visar att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är större om den oberoende variabeln tar värdet 1, och en negativ koefficient tyder på att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är mindre.

Tabell 5.9. Förväntade sannolikheter att sympatisera med Socialdemokraterna i olika åldersgrupper (procent).

	16–39 år		40–85 år	
	Insider	Outsider	Insider	Outsider
Sannolikhet att sympatisera med Socialdemokraterna	0.22	0.25	0.46	0.40

Antal observationer: 2535. Tabellen visar den förväntade sannolikheten att den beroende variabeln ska ta värdet 1, det vill säga den förväntade sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna. Siffrorna kan avläsas procentuellt. De förväntade sannolikheterna baseras på tabell 5.8. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

5.4 Fackligt engagemang som interaktionseffekt och mellanliggande variabel

Då resultaten i tabell 5.5 visar att sambandet mellan insider/outsider-position och sympatier till Socialdemokraterna försvinner vid kontroll för ålder, kommer jag inte att kunna använda mig av interaktionsvariabeln eller den mellanliggande variabeln som presenterades under metodavsnittet. Detta eftersom dessa variabler ämnade studera orsaksförhållandet mellan att vara insider/outsider och att sympatisera med Socialdemokraterna. Då jag inte kan bevisa att insider/outsider-position har en påverkan på stödet till Socialdemokraterna finns det inget ursprungligt samband för interaktionsvariabeln och den mellanliggande variabeln att studera. Hur insiders och outsiders förhåller sig till fackförbund, och hur medlemskap i fackförbund påverkar stödet till Socialdemokraterna kan dock studeras ytterligare.

Tabell 5.10 visar att sannolikheten att vara medlem i ett fackförbund sjunker om man tillhör gruppen outsiders - koefficienten visar på ett negativt förhållande mellan outsiders och fackmedlemskap. Siffran är signifikant. Pseudo r²-värdet ligger på 0.024, vilket betyder att insider/outsider-position står för 2,4% av förklaringen till varför arbetare är fackligt engagerade. Hur stor är sannolikheten för insiders respektive outsiders att vara fackligt anslutna? Tabell 5.11 visar att sannolikheten för en insider att vara medlem i ett fackförbund ligger på 50%, medan sannolikheten för en outsider att vara medlem i ett fackförbund ligger på 28%. Resultaten överensstämmer bra med tabell 5.2, som visar att 49% av alla insiders och 30% av alla outsiders är fackmedlemmar.

Tabell 5.10. Logistisk regressionstabell. Fackmedlemskap är beroende variabel och insider/outsider-position oberoende variabel. Kontroll för ålder och kön.

	Fackmedlemskap
Outsider	-0.973... (-8.49)
Ålder	-0.134... (-3.40)
Kön	-0.199.

	(-2.44)
Konstant	0.456...
	(3.56)
Observationer	2535
Pseudo R2	0.024

t statistics in parentheses. · p < 0.05, .. p < 0.01, ... p < 0.001.. Kolumnerna visar betakoefficienter. Ett högt värde på koefficienten visar att sannolikheten att vara medlem i ett fackförbund är större om den oberoende variabeln tar värdet 1, och en negativ koefficient tyder på att sannolikheten att vara medlem i ett fackförbund är mindre. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018

Tabell 5.11. Förväntad sannolikhet att vara medlem i ett fackförbund (procent). Kontroll för kön och ålder.

	Insider	Outsider
Sannolikhet att vara medlem i ett fackförbund	0.50***	0.28***

Antal observationer: 2535. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Tabellen visar den förväntade sannolikheten att den beroende variabeln ska ta värdet 1, det vill säga den förväntade sannolikheten att vara medlem i ett fackförbund. Siffrorna kan multiplicerat med 100 avläsas procentuellt. De förväntade sannolikheterna baseras på tabell 5.10. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

I vilken grad påverkar fackligt medlemskap stödet till Socialdemokraterna? Tabell 5.12 visar att fackligt medlemskap har en positiv korrelation med stöd till Socialdemokraterna. Siffran är signifikant. Pseudo r2-värdet visar att stödet till Socialdemokraterna kan förklaras av fackligt medlemskap till 5,4%. Tabell 5.13 visar att sannolikheten för en fackmedlem att sympatisera med Socialdemokraterna ligger på 45%, medan den förväntade sannolikheten för en icke-medlem ligger på 33%

Tabell 5.12. Logistisk regressionstabell. Stöd till Socialdemokraterna är beroende variabel, fackmedlemskap oberoende variabel. Kontroll för kön och ålder.

	Stöd till Socialdemokraterna
Fackmedlemskap	0.578...
	(6.77)
Ålder	0.470...
	(11.67)
Kön	0.0687
	(0.81)
Konstant	-2.067...
	(-14.76)
Observationer	2535
Pseudo R2	0.055

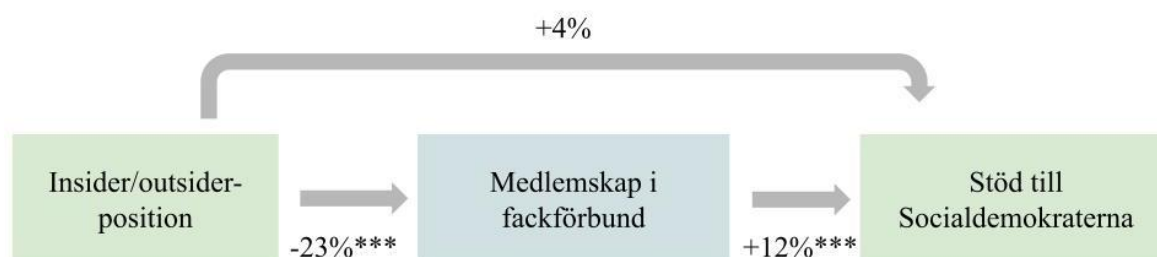
t statistics in parentheses. · p < 0.05, .. p < 0.01, ... p < 0.001. Kolumnerna visar betakoefficienter. Ett högt värde på koefficienten visar att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är större om den oberoende variabeln tar värdet 1, och en negativ koefficient tyder på att sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna är mindre. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

Tabell 5.13. Förväntad sannolikhet att sympatisera med Socialdemokraterna (procent). Kontroll för kön och ålder.

	Fackmedlem	Ej fackmedlem
Sannolikhet att sympatisera med Socialdemokraterna	0.45***	0.33***

Antal observationer: 2535. · p < 0.05, ·· p < 0.01, ··· p < 0.001. Tabellen visar den förväntade sannolikheten att den beroende variabeln ska ta värdet 1, det vill säga den förväntade sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna. Siffrorna kan multipliceras med 100 avläsas procentuellt. De förväntade sannolikheterna baseras på tabell 5.12. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

Tabellerna ovan visar att sannolikheten för en outsider att vara medlem i ett fackförbund är mindre än för en insider, samt att fackmedlemmar är mer sannolika att sympatisera med Socialdemokraterna än icke-medlemmar. Om detta påverkar den direkta korrelationen mellan insider/outsider-position och stöd till Socialdemokraterna kan jag inte säga något om, eftersom det sambandet saknar signifikans. Tabell 5.10-5.13 kan även förstås genom figuren nedan.

Antal observationer: 2535. * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001. Källa: SOM-undersökningarna 2014-2018.

Figur 5.3. Korrelation mellan insider/outsider-position och medlemskap i fackförbund, samt medlemskap i fackförbund och stöd till Socialdemokraterna. Kontroll för ålder och kön. Figuren har skapats genom en linjär regressionsanalys (se appendix).

Figur 5.3 visar att facklig anslutning sjunker med 23% om man tillhör gruppen outsiders. Medlemskap i fackförbund har ett positivt samband till stödet till Socialdemokraterna - bland fackmedlemmar är stödet till Socialdemokraterna 12% högre än bland icke-medlemmar. Av figuren ovan att tolka ser fackligt medlemskap ut att kunna ge en förklaring om stödet till Socialdemokraterna varit lägre bland outsiders. Eftersom outsidersvariabeln saknar signifikans kan jag dock inte bekräfta att något direkt samband mellan insider/outsider-position och stöd till Socialdemokraterna föreligger.

5.5 Resultat av uppsatsens frågeställningar

Uppsatsen har syftat till att besvara huruvida insider/outsider-position och fackligt engagemang påverkar stödet till Socialdemokraterna, samt om fackligt engagemang kan förklara varför stödet till Socialdemokraterna skiljer sig mellan insiders och outsiders. Resultatet kan inte bevisa att

insider/outsider-position och sympatier till Socialdemokraterna har något samband. Vid kontroll för ålder försvinner det ursprungliga sambandet mellan insider/outsider-position och stöd till Socialdemokraterna. En tabellanalys visar att stödet till Socialdemokraterna ser olika ut bland insiders och outsiders i olika åldrar (tabell 5.7). I åldrarna 40–85 år är stödet till Socialdemokraterna starkast bland insiders, medan outsiders påvisar ett starkare stöd till Socialdemokraterna i åldrarna 16–39 år, vilket ger en förklaring till varför det inte går att se ett samband generellt vid kontroll för ålder.

Resultatet visar att facklig anslutning har en tydlig korrelation med sympatier för Socialdemokraterna. Både bland insiders och outsiders ökar sannolikheten att sympatisera med Socialdemokraterna om individen är medlem i ett fackförbund. Mönstret gäller både äldre och yngre personer. Dessa resultat överensstämmer med uppsatsens hypotes. Resultatavsnittet visar även att det fackliga engagemanget är svagast bland outsiders, samt att fackföreningsmedlemskap ökar sannolikheten för individer att sympatisera med Socialdemokraterna, vilket till viss grad besvarar den tredje frågeställningen. Ett direkt samband mellan insider/outsider-position och Socialdemokraterna-sympatier kan dock ej bevisas.

Övergripande frågar uppsatsen om gruppen outsiders utan fackligt engagemang är det svåraste gruppen för Socialdemokraterna att fånga. Bland personer över 40 år verkar denna hypotes stämma, trots att jag inte får några signifikanta resultat. Bland de svarande mellan 16–39 år stämmer inte uppsatsens hypotes. Här ser istället gruppen insiders utan fackligt engagemang ut att vara den svåraste gruppen för Socialdemokraterna att fånga.

5.6 Problematisering av resultat

SOM-institutets undersökningar skickas varje år ut till runt 20 000 personer, varav ca 50% väljer att besvara enkäterna. Om det finns en systematik i vilka som låter bli att besvara enkäten riskerar resultaten att bli missvisande, då det skapar avvikelser mellan urval och population (Tipple & Weissenbilder 2019:19). SOM-institutet presenterar varje år en metodrapport där bortfallet i undersökningarna redogörs för, för att utvärdera enkäternas representativitet. Genomgående i undersökningarna är unga i gruppen 16–29 år underrepresenterade (Tipple & Weissenbilder 2019:16). Eftersom unga personer tenderar att ha tidsbegränsade anställningar i högre grad än äldre grupper riskerar bortfallet av unga att generera en undervärdering av antalet tidsbegränsade anställningar. Även utländska medborgare är underrepresenterade bland de svarande, som också innehar tidsbegränsade anställningar i hög utsträckning (SCB 2015:17-18). SCB:s rapport över utvecklingen av tidsbegränsat anställda i Sverige indikerar att SOM-undersökningens skattning av tidsbegränsat anställda är undervärderad, då SCB uppger att 16,7% av de anställda hade tidsbegränsade anställningar år 2014, jämfört med denna studies 9,6% (SCB 2015:1). Ytterligare en anledning till

varför SOM-undersökningens resultat skiljer sig från SCB:s uppgifter hade kunnat vara att “tidsbegränsad anställning” inte är specificerad, med alternativ som timanställning, vikariat och provanställning. En sådan förenkling hade kunnat underlätta för de svarande. Det riskerar även att finnas en systematik i vilka som vet vilken typ av anställning de har, där äldre personer är mer medvetna.

Individer i åldrarna 16–85 år är inkluderade i studien. Eftersom uppsatsen studerar arbetsmarknaden hade personer i åldrarna 20–65 år kunnat ge ett säkrare resultat, då det är förvärvsaktiva åldrar. Då jag testade detta tappade jag 850 observationer, och det totala antalet observationer sjönk från 2535 till 1685. Jag valde därför att inkludera alla åldrar i studien. En mer omfattande studie hade kunnat innefatta enkätdata från ännu fler år för att öka antalet observationer. Eftersom det var regeringsbyte år 2014 valde jag dock att begränsa mig till SOM-undersökningarna mellan 2014–2018, för att enklare kunna isolera effekten av anställningstrygghet och fackmedlemskap.

6. Slutdiskussion

Resultatet visar att jag inte kan påvisa något samband mellan anställningstrygghet och partisympatier. Hur kommer det sig? Ålder slår ut det samband som visade sig innan kontrollvariablerna inkluderades. Resultaten visar att ålder samvarierar starkt både med etablering på arbetsmarknaden - det vill säga huruvida man är en insider eller outsider - och med sympatier till Socialdemokraterna (tabell 5.1 och 5.3). Detta gör att sambandet outsiderskap och S-sympatier blir svårstuderat. Även Christensen och Engelbrecht (2012:239) kommenterar att ålder i hög grad samvarierar med insider-/outsiderskap. De lyckas dock få signifikanta resultat. Mina resultat pekar på att sambandet ser olika ut i äldre och yngre åldrar, och att outsiderskap till och med verkar ha en positiv effekt på stödet till Socialdemokraterna bland unga, vilket motsäger min hypotes. Outsiderskapet är mycket utbrett bland unga personer, och eventuellt är outsiderskapet så pass förekommande i yngre åldrar att det saknas en social och ekonomisk skiljelinje bland de som är outsiders och de som är insiders. Hur insider/outsider-position påverkar individer i olika åldrar på olika sätt är ett intressant studieämne för kommande forskning. I en studie med fler observationer kanske sambandet mellan anställningstrygghet och stöd till Socialdemokraterna, som jag ämnade att studera, hade dykt upp.

Lindvall och Rueda (2013) och Christensen och Engelbrecht (2012) har tidigare konstaterat att insiders och outsiders tilltalas av olika typer av arbetsmarknadspolitik, och därav tenderar att rösta på olika partier i riksdagsval. Denna undersökning har använt sig av data från mandatperioden 2014–2018. Var detta år då Socialdemokraterna inte förde någon stark arbetsmarknadspolitik linje? Alternativt kan de ha lyckats med att föra politik som både tilltalar insiders och outsiders. Under 2020 kommer regeringen att presentera den utredning som tillsatts för en eventuell uppmjukning av arbetsrätten (Regeringen 2019). Kanske kommer denna skapa en större splittring mellan insiders och outsiders. Min utgångspunkt i uppsatsen var att insiders med fackmedlemskap ses som Socialdemokraternas kärnväljare, och därav sympatiserar med partiet i högst utsträckning. Christensen och Engelbrecht (2012:228) resonerar annorlunda när de skriver om framväxten av den flexibla arbetsmarknaden. De menar att innan lagen om anställningsskydd (LAS) trädde i kraft 1974 var alla arbetare att ses som outsiders - det var LAS som skapade en arbetsmarknad där man kunde vara "inne" eller "ute". Med detta resonemang kan Socialdemokraterna sägas ha en längre historia med outsiders än med insiders, och därav kan outsiders ses som kärnväljarbasen.

Uppsatsens bidrag till vetenskapen är en prövning av den teori som presenteras i Rennwald och Pontussons artikel *Paper stones revisited*. Rennwald och Pontusson beskriver dilemmat som en kamp mellan medelklassen och arbetarklassen, medan denna studie ämnar förklara arbetarpartiers minskade stöd i relation till framväxten av en skiljelinje mellan insiders och outsiders. Rennwald och Pontussons teori om facklig anslutning som mildrande effekt på det socialdemokratiska dilemmat prövas alltså på

insider/outsider-dilemmat. Vidare bidrar studien med en utveckling av det insider/outsider-dilemma som bekräftats i Sverige av bland andra Christensen & Engelbrecht (2012) och Lindvall & Rueda (2013). Tidigare analyser saknar faktorn facklig anslutning, vilket denna studie bidrar med. Detta kan ses som kunskapsluckan denna uppsats har ämnat att fylla. Den utomvetenskapliga relevansen återfinns dels i socialdemokratins minskade stöd, dels i en utvecklad förståelse av arbetarklassen idag (Esaiasson m fl 2012:31). Då stödet till arbetarpartier har sjunkit i flera europeiska länder (Rennwald & Pontusson 2019:1), varav flera har en ännu tydligare dualistisk arbetsmarknad (Lindvall & Rueda 2013:463), kommer denna studie förhoppningsvis även kunna generaliseras till andra europeiska länder (Esaiasson m fl 2012:58). Sveriges höga medlemsantal i fackförbund (trots att det sjunkit på senare år) gör dock Sverige till ett speciellt fall (Kjellberg 2019:8).

Enligt Oskarson (2016:249) finns det fyra aspekter som påverkar hur präglat ett land är av klassröstning - hur samhällsstrukturen ser ut, huruvida olika samhällsgrupper blir representerade i de olika politiska partierna, hur stark klassidentifikationen bland individer är, samt huruvida det påverkar hur individerna röstar. Denna uppsats har främst sett till individers klassidentitet, och hur denna identitet formas genom fackförbunden. För att ytterligare skapa sig en uppfattning om klassröstning bland arbetarklassens insiders och outsiders, hade man kunnat studera de andra aspekter inom klassröstning som Oskarson nämner. Detta hade dels kunnat vara en studie över Sveriges klasstruktur, dels en studie över hur väl insiders respektive outsiders representeras i de svenska riksdagspartierna.

Referenser

Ahrne, A, Ekerwald, H & Leiulforsrud, H (1995). *Klassamhällets förändring* (4:e upplagan). Lund: Arkiv förlag.

Alfonsson, J (2018). *Nomaderna på den svenska arbetsmarknaden*. Tillgänglig: <https://www.katalys.org/wp-content/uploads/2018/02/No-5.-Nomaderna-p%C3%A5-den-svenska-arbetsmarknaden.pdf> Hämtad 2020-04-02.

Bengtsson, M (2010). Den svenska klasstrukturen i Oskarson, M, Bengtsson, M & Berglund, T (red.). *En fråga om klass* (s. 22-29). Malmö: Liber AB.

Branting, H (2013). *Hvarför arbetarerörelsen måste bli socialistisk*. Föredrag från 1886. Murbruk förlag.

Christensen, L & Engelbrecht, S (2012). Insiders och outsiders i svensk arbetsmarknadsopinion i Weibull, Oscarsson & Bergström (red). *I framtidens skugga*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L (2012). *Metodpraktikan* (4:e upplagan). Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Evans, G & Tilley, J (2011). How Parties Shape Class Politics: Explaining the Decline of the Class Basis of Party Support. *British Journal of Political Science*, Vol. 42, No. 1: 137-161. Cambridge: Cambridge University Press.

Jansen, G (2011). *Social cleavages and political choices*. (Doktorsavhandling, Radboud University, Nijmegen). Tillgänglig: <https://hdl.handle.net/2066/91235>

Kjellberg, A (2019). Kollektivavtalens täckningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund. *Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility; Vol. 2019*, Nr. 1. Lund: Department of Sociology, Lund University.

Lidström, A (2018). *Socialdemokraternas tillbakagång 1973-2014*. Umeå: Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Lindvall, J, & Rueda, D (2013). The Insider–Outsider Dilemma. *British Journal of Political Science*, 44(2), 460-475. doi:10.1017/S0007123412000804

LO (2019). *Facklig anslutning 2019*. Tillgänglig: [https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_facklig_anslutning_ar_2019_pdf/\\$File/Facklig_anslutning_%C3%A5r_2019.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_facklig_anslutning_ar_2019_pdf/$File/Facklig_anslutning_%C3%A5r_2019.pdf) Hämtad 2020-03-02.

LO (2015). *Anställningsskyddslagen – med kommentarer av LO*. Tillgänglig: [https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1365274746462_2989_1_anstallningsskyddslagen_webb_pdf/\\$File/2989-1_Anst%C3%A4llningsskyddslagen_webb.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1365274746462_2989_1_anstallningsskyddslagen_webb_pdf/$File/2989-1_Anst%C3%A4llningsskyddslagen_webb.pdf) Hämtad 2020-03-22.

LO (2012). *Förbunden*. Tillgänglig: https://www.lo.se/start/om_oss/organisation/forbunden Hämtad 2020-03-16.

Odeberg, E (2018). *Arbetarrörelsens blinda fläck - om kvinnors prekära arbeten*. Tillgänglig: <https://www.katalys.org/wp-content/uploads/2018/04/No-15.-Arbetarr%C3%B6relsens-blinda-fl%C3%A4ck.pdf> Hämtad 2020-01-24.

Oskarson, M (2016). The never-ending story of class voting in Sweden i Pierre, J (red.). *The Oxford handbook of Swedish politics* (246-259). Oxford: Oxford University Press.

Oskarson, M (2012). Innanförskap och utanförskap som politisk skiljelinje i Weibull, Oscarsson & Bergström (red). *I framtidens skugga*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

Regeringen (2019). *Utredning tillsätts för att utreda arbetsrätten*. Pressmeddelande. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/04/utredning-tillsatts-for-att-utreda-arbetsratten/> Hämtad 2020-03-11.

Rennwald, L & Pontusson, J (2019). *Paper Stones Revisited: Class Voting, Unionization and the Electoral Decline of the Mainstream Left*. Geneva: Department of political science and international relations, University of Geneva.

Rueda, D (2005). Insider–Outsider Politics in Industrialized Democracies: The Challenge to Social Democratic Parties. *American Political Science Review*, Vol. 99, No. 1, 61-74. Oxford: University of Oxford.

SCB (2015). *Utvecklingen av tidsbegränsat anställda*. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/388b941d070b499c9ebd24046974ea7b/am0401_2014k04_sm_am11_0sm1501.pdf Hämtad 2020-03-11.

SPSS-akuten (2011). *Guide: logistisk regression*. Tillgänglig: <https://spssakuten.com/2011/10/01/guide-logistisk-regression/> Hämtad 2020-03-12.

Standing, G (2011). *Prekariatet. Den nya farliga klassen*. (Översättning Joel Nordqvist). Göteborg: Daidalos AB.

SvD (2010, 5 juli). Sådana är partiernas kärnväljare. *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig: <https://www.svd.se/sadana-ar-partiernas-karnvaljare> Hämtad 2020-05-25.

Teorell, J & Svensson T (2007). *Att fråga och att svara*. Malmö: Liber AB.

Therborn, G (2018). *Kapitalet, överheten och alla vi andra*. Lund: Arkiv förlag.

Tipple, F & Weissenbilder, M (2019). *Den nationella SOM-undersökningen 2018 – en metodöversikt*. Tillgänglig: https://som.gu.se/digitalAssets/1724/1724688_2.-metodrapport-den-nationella-som-unders--kningen-2018.pdf Hämtad 2020-05-10.

Appendix

Linjär regressionstabell över insider/outsider-position och ålder. Insider/outsider-position som beroende variabel.

	Outsider
Ålder	-0.137... (-22.87)
Konstant	0.576... (33.32)
Observationer	3284
R^2	0.138

t statistics in parentheses. · p < 0.05, ·· p < 0.01, ··· p < 0.001. Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.

Tabell som visar att sannolikheten att tillhöra gruppen outsiders sjunker med 13,7% per ålderskategori.

Linjär regressionstabell som figur 5.3 baseras på.

	Stöd till Socialdemokraterna		Fackmedlemskap		Stöd till Socialdemokraterna
Outsider	0.0373 (1.47)	Outsider	-0.228... (-8.76)	Fackmedlemskap	0.124... (6.63)
Fackmedlemskap	0.129... (6.79)	Ålder	-0.0322... (-3.42)	Ålder	0.102... (12.16)
Ålder	0.107... (11.81)	Kön	-0.0480 (-2.46)	Kön	0.0163 (0.87)
Kön	0.0150 (0.80)	Konstant	0.610... (19.87)	Konstant	0.0486 (1.76)
Konstant	0.0258 (0.82)				
Observationer	2535	Observationer	2535	Observationer	2535
R^2	0.07	R^2	0.03	R^2	0.07

t statistics in parentheses. · p < 0.05, ·· p < 0.01, ··· p < 0.001. Källa: SOM-undersökningarna 2014–2018.